

Бутенко Олена Петрівна¹, Опікунова Наталія Валентинівна², Садовниченко Олександр Вадимович³
Olena Butenko Nataliia Opikunova Oleksandr Sadovnychenko

БІЗНЕС-ІНДИКАТОРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

BUSINESS INDICATORS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISE AND ITS INVESTMENT PROVISION

АНОТАЦІЯ:

У роботі досліджується кредитно-фінансовий інструментарій підтримки розвитку інноваційної діяльності підприємництва в Україні як можливий ресурс розвитку інноваційного підприємництва. Визначено, що доступ до фінансів є значною перешкодою для діяльності підприємств малого та середнього бізнесу в Україні, що спричинено чинниками як з боку попиту, так і з боку пропозиції. Результати аналізу свідчать про те, що основним джерелом залишаються власні кошти підприємств. Встановлено, що пріоритетним завданням Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва України є створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього підприємництва, популяризація підприємницької культури та розвиток навчання підприємницьким навичкам. Саме це стало підґрунтям виконання завдання зі встановлення бізнес-індикаторів інноваційної діяльності підприємства та його інвестиційного забезпечення. Їх визначенню передувало встановлення індикаторів інноваційної активності. До ключових індикаторів системи інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства автори віднесли такі показники, як показник інноваційного розвитку, показник інноваційної активності персоналу, показник забезпеченості підприємства нематеріальними активами, показники майна, необхідного для інноваційного розвитку, показник просування інноваційних видів продукції на ринок. Складовими оцінки кожного показника класично вважаються ресурсна, технологічна та ринкова. У роботі визначені ключові індикатори бізнес-процесів інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємств. Бізнес-індикатори кожної групи конкретизовано до відповідних бізнес-процесів підприємства, його цілей і наведено метод розрахунку.

¹ кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного управління
Харківський національний університет будівництва та архітектури, УКРАЇНА
PhD, (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and Public Administration
Kharkiv National University of Construction and Architecture, UKRAINE

² старший викладач кафедри менеджменту та публічного управління, доцент кафедри менеджменту та публічного управління
Харківський національний університет будівництва та архітектури, УКРАЇНА
Senior Lecturer of the Department of Management and Public Administration
Kharkiv National University of Construction and Architecture, UKRAINE

³ старший викладач кафедри менеджменту та публічного управління
Харківський національний університет будівництва та архітектури, УКРАЇНА
Senior Lecturer of the Department of Management and Public Administration
Kharkiv National University of Construction and Architecture, UKRAINE

ABSTRACT:

In this article we explore the credit and financial tools for supporting the development of innovative entrepreneurship in Ukraine as a possible resource for the development of innovative entrepreneurship. It is determined that access to finance is an obstacle for the activity of small and medium-sized business in Ukraine, which is caused by both demand and supply factors. The results of the analysis showed that the main source remains the own funds of enterprises. It is established that the priority task of the Strategy of development of small and medium business in Ukraine is creation of environment for development of small and medium business, promotion of entrepreneurial culture and development of training in business skills. Detecting of innovative business indicators was the point of this article. The authors included such indicators as the indicator of innovative development, the indicator of innovative activity of the personnel, the indicator of the enterprise's provision, the indicators of property needed for innovative development, the indicator of promotion of innovative products on the market. Resource, technology and market are classically considered to be components of each indicator. The key indicators of business processes of investment support of innovative development of enterprises are defined in the work. The business indicators of each group are specified in the respective business processes of the enterprise, and also goals and the method's of calculation are presented in the article.

ВСТУП.

Ресурсом для розвитку інноваційного підприємництва є збільшення інвестицій, кредитування та венчурного фінансування. За останні роки в Україні спостерігається позитивна тенденція в обсягах такої підтримки, хоча є певні проблеми. За оцінками Світового банку, доступ до фінансів є значною перешкодою для діяльності підприємств малого та середнього бізнесу в Україні, що спричинено чинниками як з боку попиту, так і з боку пропозиції. У першому випадку бар'єрами для отримання кредиту є відсутність застави або кредитної історії, обмеженість доступу до кредитної інформації, завищені ставки кредитування. Тому підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності країни безперечно залишається актуальним завданням. Як зазначено в Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності, кількість інноваційно-активних підприємств скоротилась із 834 до 759, а також зменшився обсяг фінансування інноваційної діяльності з до 9117,54 млн. гривень, або до 0,3 відсотка валового внутрішнього продукту. Основним джерелом залишаються власні кошти підприємств – 84,5 відсотка загального обсягу фінансування інновацій [1]. З іншого боку, постійні зміни у ринковій економіці потребують удосконалень та новацій у діяльність кожного підприємства для забезпечення його конкурентоспроможності та збільшення або утримання частки на ринку. У зв'язку з цим, запровадження інновацій є необхідним на підприємствах. Реалізація інноваційної політики потребує від підприємців обрання певних засобів, способів та методів запровадження інновацій, які б могли забезпечити конкурентоспроможність підприємства. Тому питання, які досліджуються у роботі і присвячені проблемі визначення бізнес-індикаторів інноваційної діяльності підприємства та інвестиційної складової, що його забезпечує не втрачають актуальності.

КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.

Виконаний порівняльний аналіз стану інноваційної системи України відносно світового рівня на основі міжнародних індексів свідчить, що Україна має високий освітній та науковий потенціал, здатний продукувати різноманітні нововведення у вигляді ідей, наукових розробок, патентів [1]. Розглядаючи недоліки, які вказані у Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року одним із важливих є недостатній рівень кредитно-фінансового інструментарію підтримки розвитку інноваційної діяльності підприємств. Так, за проведенням аналізом визначено, що, наприклад, в Укрексімбанку процентна ставка по кредитах для малих та середніх підприємствах у національній валюті становить 20 %, в іноземній – 8,7 % (долар США), та 6,0% (євро). З 2013 р. в Угорщині національним банком запроваджено «Програму кредитування розвитку» для малих та середніх підприємствах за нульовою ставкою в обсязі майже 833 млн євро. Для більшості ж українських підприємств в комерційних банках середня ставка кредитування складає 20% річних, що є досить обтяжливим для бізнесу. Серед факторів пропозиції слід виділити недостатній рівень конкуренції у банківському секторі, обережне ставлення до кредитування малих та середніх підприємств. Найбільш відомими лініями кредитування малих та середніх підприємств в Україні є проекти Європейського банку реконструкції та розвитку, Світового банку, Німецько-Українського фонду та Укрексімбанку. 10 грудня 2018 р. у м. Києві публічне акціонерне товариство «Державний експортно-імпорتنний банк України» та Європейський банк реконструкції та розвитку підписали Кредитну угоду для реалізації Програми кредитування малих та середніх підприємств, що спрямована на підтримку Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі ЄС з Україною [2]. У рамках Програми Укрексімбанк може надати середні- та довгострокові кредити в національній валюті для фінансування інвестиційних проектів українського малого бізнесу, зокрема у контексті зміцнення економічної асоціації з ЄС. Кредити за програмою надаються на 5 років, включаючи пільговий період строком до 2 років [3]. Кредитування у сфері енергоефективності здійснюється також у рамках проекту зі Світовим банком, яким виділено позику в обсязі 200 млн доларів строком до 30 років.

Німецько-Український фонд впроваджує Програму мікрокредитування та Проект «Програма з рефінансування заходів підтримки системи кредитування у сільській місцевості». З цієї метою фонд відкрив кредитні лінії з початковим обсягом у 2 млн євро та 7 млн євро відповідно, що реалізуються через банки-партнери. Кредити МСП надаються терміном до 5 років з відсотковою ставкою на 2% більшою, від облікової ставки НБУ [2]. У 2018 р. видано 291 кредит на суму близько 18,5 млн євро.

Для фінансування інвестиційних та поточних витрат Укрексімбанком реалізується Програма сприяння кредитуванню малих та середніх підприємств, якою передбачено надання п'ятирічних кредитів до 0,5 млн доларів.

Аналіз інвестиційних декларацій компаній з управління активами венчурних фондів в Україні дозволив констатувати, що переважна більшість таких інституціональних одиниць зорієнтовані на інвестування у будівництво, торгівлю, готельний і туристичний бізнес, переробку сільгосппродукції, страхування, інформатизацію, але не у «хай-тек» технології. Зокрема, з 139,26 млрд грн вартості чистих активів венчурних фондів у 2012 р., за оцінками фахівців, на інноваційні проекти припадає не більше 1 млрд грн (~ 125 млн дол.). У 2013 р. у США на 3354 проектів у сфері високих технологій спрямовано майже 29,2 млрд дол. [4].

З метою стимулювання генерації ідей в Україні створено Національний фонд досліджень, який з 2019 року розпочне підтримку грантів на наукові розробки. Вказану постанову затверджено на засіданні КМУ, 4 липня 2018 року. У травні 2017 року урядом схвалено Стратегію розвитку малого і середнього підприємництва до 2020 року. Головним пріоритетом Стратегії визначено сприяння розвитку та зростанню малого та середнього бізнесу (МСП) в країні. Для цього встановлені такі стратегічні напрями [1]:

- створення сприятливого середовища для розвитку МСП;
- покращення доступу до фінансування;
- спрощення податкового адміністрування;
- популяризація підприємницької культури та розвиток навчання підприємницьким навичкам;
- сприяння експорту/інтернаціоналізації;
- підсилення конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу МСП.

Для підтримки розвитку малих підприємств у 2017 р. Українським фондом підтримки підприємництва видано 40 мікро кредитів на суму 9,8 млн грн, у т. ч. 23 мікро кредити фізичним особам-підприємцям (5,7 млн грн) та 17 мікро кредитів юридичним особам (4,1 млн грн) [8]. Серед основних напрямів діяльності суб'єктів, що отримали мікро кредити були придбання техніки та обладнання для виробництва, впровадження новітніх технологій тощо.

З метою спрощення ведення інвестиційної діяльності та спрощення регуляторних процедур для покращення інвестиційного клімату України внесені зміни до Закону України, стаття 287 Митного кодексу України.

Станом на початок 2017 р. в Україні функціонує 480 бізнес-центри, 79 бізнес-інкубаторів, 50 технопарків, 538 лізингових центрів, 4148 небанківських фінансово-кредитних установ, 226 фондів підтримки підприємництва, 3034 інвестиційних та інноваційних фондів і компаній, 4238 інформаційно-консультативних установ.

Попри різноманіття інституціональних форм кредитно-фінансового сприяння підприємництва в Україні, їхнє екстенсивне нарощення не призводить до інтенсивної трансформації економічної системи. Хоча частка інноваційних активних підприємств зросла до 18,9% у 2016 р., проте їхня частка в загальному обсязі реалізованої продукції зменшилась майже вдвічі з 6,5% у 2012 р. до 3,3% у 2016 р. Це дозволяє зробити висновок про те, що у цілому реалізовані кредитно-фінансові інструменти стимулювання розвитку інноваційної діяльності в Україні не утворюють єдиної системи та не забезпечують належної підтримки. Автори вважають за необхідне підприємцям активізувати інноваційну діяльність через комплекс заходів, які поєднують у собі використання наукового потенціалу, технічних та технологічних можливостей з метою створення нового продукту, надання нових послуг чи вдосконалення технологічних або організаційних процесів.

БІЗНЕС-ІНДИКАТОРИ ІННОВАЦІЙНО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності країни безперечно залишається актуальним завданням. Рівень економічного розвитку кожної країни вимірюється не тільки за показниками валового внутрішнього продукту (ВВП) і його похідних, але й кількістю наукоємності продукції, тобто відношенням витрат на науково-технічні дослідження і науково-технічні розробки до обсягу продажу продукції. Позиції лідерів на ринку наукоємної продукції мають країни «великої сімки», а саме: США – понад 20 %, Японія – 12 - 14 %; Німеччина – понад 10 %. Частка вітчизняної наукоємної продукції на ньому є близькою до 0,01%, що не відповідає сучасним вимогам розвитку економіки [6]. Інноваційна активність країн оцінюється за великою кількістю індикаторів, які дають уявлення про політичну стабільність, стан освіти, рівень розвитку інфраструктури та бізнесу. До чинників, які залежать від прямого впливу показників розвитку бізнесу можна віднести такі індикатори:

- легкість входу в бізнес;
- легкість вирішення проблеми неплатоспроможності, кредитування та легкість отримання кредитів;
- кредитування приватного сектору;
- інвестиції;
- креативні товари і сервіси тощо.

Пропонується більш детально зупинитися саме на бізнес-індикаторах інноваційно розвитку підприємств та його інвестиційного забезпечення, які є важливою складовою в оцінці інноваційної активності підприємства.

Питанню визначення бізнес-індикаторів результативності діяльності підприємств приділяло уваги багато науковців, серед яких О. Г. Мельник, який запропонував систематизацію бізнес-індикаторів підприємства за

видами діяльності на індикатори постачальницької, виробничої, маркетингової, транспортної, фінансової, інвестиційної, інноваційної, зовнішньо-економічної діяльності [7]. Т. М. Пілявоз зосередила увагу на методологічних підходах оцінювання інноваційного розвитку підприємства. У роботах автора зазначається необхідність проведення комплексної оцінки техніко-економічного, ресурсного, маркетингового, соціального напрямів діяльності підприємства як складових оцінки інноваційного розвитку підприємства [8]. Л. Й. Кобрин також виділив внутрішні фактори інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств, серед яких визначив фінансові, кадрові, техніко-технологічні, маркетингові, організаційно-управлінські [9]. Погоджуючись із думками вищезазначених вчених авторами пропонується виокремити питання систематизації бізнес-індикаторів оцінки інноваційної діяльності підприємства та його інвестиційного забезпечення. Пропонується до ключових бізнес-індикаторів системи інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства віднести такі показники:

- показник інноваційного розвитку;
- показник інноваційної активності персоналу;
- показник забезпеченості підприємства нематеріальними активами;
- показники майна, необхідного для інноваційного розвитку;
- показник просування інноваційних видів продукції на ринок.

Складовими оцінки кожного показника класично вважаються ресурсна складова, технологічна та ринкова.

У свою чергу, інвестиційна забезпеченість інноваційного розвитку підприємства, вимагає вирішення таких завдань, як організація на підприємстві прозорих інформаційних потоків для підвищення інвестиційних привабливості, управління показниками ризикованості та доходності підприємства, підвищення ділового, престижного та споживчого рейтингів підприємства і мати чітку стратегію. Ключовими індикаторами бізнес-процесів інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємств вважаються такі:

- необхідний обсяг інвестицій;
- термін окупності інвестицій;
- дохідність інвестицій.

Повертаючись до систематизації бізнес-індикаторів оцінки інноваційної діяльності підприємства, зазначаємо, що при оцінюванні першої складової (R_e) виконується аналіз кадрових показників (K_n), фінансових ресурсів (інвестиційних) (I_p), матеріально-технічних (МТ_p), інтелектуальних (ІН_p) та інформаційних (ІНФ_p).

Оцінювання наступної, технологічної складової (Т), виконується за результатами аналізу матеріально-технічного забезпечення виробництва (МТ_р), енергозабезпечення (Е_р), автоматизації процесів виробництва та адміністративних робочих місць (А_р), логістики (Л_р), комунікацій (К_р), продуктивності праці (ПР_н).

Ринкову складову (R) пропонується визначати за показниками величини попиту і пропозицій (P_п, P_{проп}), інтенсивністю новинок (S_н), рентабельністю інноваційної продукції (Re_{ін}), результатами оцінки передпродажної підготовки (O_п), доведення продукту до споживача (Д_с), за ефективністю рекламної діяльності (E_{рекл}), ритмічністю збуту нової продукції (P_{зб}).

У свою чергу, деталізуємо інвестиційні бізнес-процеси, які забезпечують інноваційну діяльність підприємств. Такими складовими вважаються: група ризиків (стратегічні (C_г), операційні (O_г), технологічні (T_г), ринкові (P_г)); показники оцінювання ефективності інноваційних проектів (чиста приведена вартість (NPV), внутрішня норма доходності (IRR), коефіцієнт рентабельності інвестицій (ARR), дисконтований період окупності інвестиційного проекту (DPP_i), індекс прибутковості ((I_п), модифікована внутрішня ставка прибутковості (MIRR).

Подальшим завданням постає конкретизація відповідних бізнес-процесів на підприємстві, їх цілей і відповідних методів розрахунків. Авторами пропонується звернути особливу увагу на соціальну складову, яка повинна отримати більш важливий статус і значення. Це пов'язано зі змінами цінностей суспільства, яке наразі віддає значну перевагу справедливому відношенню до персоналу, зростання значення екологічного чинника та підвищення важливості фактору соціальної відповідальності бізнесу. Розглядаючи соціальну складову пропонується виділити цілі, які вона забезпечує, а саме, підвищення рівня соціалізації персоналу через створення згуртованих колективів, груп та оцінки їх ініціативності; зростання ролі людини у процесі управління [10]; охорона здоров'я людини та навколишнього середовища.

У загальному вигляді автори пропонують складові бізнес-індикаторів інноваційного розвитку та інвестиційної складової у такому вигляді (1).

$$I_6 = \{R_e; T; R\} , \quad (1)$$

де: I₆ – бізнес-індикатори інноваційного розвитку;

R_e – ресурсна складова бізнес-індикаторів інноваційного розвитку;

T – технологічна складова бізнес-індикаторів інноваційного розвитку.

Розкриваючи зміст складових бізнес-індикаторів інноваційного розвитку, пропонується розкрити узагальнюючі показники. Так ресурсна складова матиме вигляд (2).

$$R_e = \{K_n; I_p; MT_p; IH_p; IH\Phi_p; H_p\}. \quad (2)$$

де: K_n – сукупність кадрових показників;

I_p – сукупність фінансових ресурсів (інвестиційних);

MT_p – матеріально-технічні ресурси підприємства;

IH_p – інтелектуальні ресурси підприємства;

$IH\Phi_p$ – інформаційні ресурси підприємства.

У свою чергу, розкриваючи зміст наступної технологічної складової бізнес-індикаторів інноваційного розвитку отримаємо такий її вигляд (3).

$$T = \{MT_p; E_p; A_p; L_p; K_p; PP_n\}, \quad (3)$$

де: MT_p – матеріально-технічне забезпечення виробництва;

E_p – енергозабезпечення виробництва;

A_p – автоматизації процесів виробництва та адміністративних робочих місць;

L_p – показники логістичної діяльності;

K_p – стан комунікацій;

PP_n – продуктивність праці.

Останню ринкову складову пропонується подати у наступному вигляді (4).

$$R = \{P_n; P_{\text{проп}}; S_n; Re_{\text{ін}}; O_n; D_c; E_{\text{рекл}}; P_{\text{зб}}\}, \quad (4)$$

де: P_n – величина попиту;

$P_{\text{проп}}$ – значення пропозицій;

S_n – інтенсивність новинок;

$Re_{\text{ін}}$ – результати оцінки передпродажної підготовки;

D_c – доведення продукту до споживач;

$E_{\text{рекл}}$ – ефективність рекламної діяльності;

$P_{\text{зб}}$ – ритмічність збуту нової продукції.

За цим же принципом узагальнюємо бізнес-індикатори інвестиційної діяльності, які забезпечують інноваційні процеси на підприємстві. Загальний вигляд зображений у вигляді формули (5).

$$IH\Phi_6 = \{C_r; O_r; T_r; P_r; NPV; IRR; ARR; DPP_i; I_n; MIRR\} \quad (5)$$

де: C_r – стратегічні ризики;

O_r – операційні ризики;

T_r – технологічні ризики;

P_r – ринкові ризики;

Бізнес-індикатори інноваційної діяльності та бізнес-індикатори інвестиційної діяльності, що їх забезпечують зведені до таблиць 1-2.

Таблиця 1

Бізнес-індикатори інноваційної діяльності

Група бізнес-індикаторів	Показники	Мета, яку забезпечують бізнес-індикатори
1	2	3
$I_6 = \{R_e; T; R\}$		
$R_e = \{K_n; I_p; MT_p; IH_p; IH\Phi_p; H_p\}$.		
Кадрові показники (K_n)	- показники освітнього рівня; - частка інженерно-технічних працівників (ІТР) у складі управління; - частка показників з науковими ступеннями у складі управлінського персоналу; - плінність кадрів висококваліфікованих робітників; - показник винахідницької активності, який визначається відношенням кількості винаходів до ІТР	організація творчої праці колективу
сукупність фінансових ресурсів (інвестиційних) (I_p)	- аналіз наявності достатності суми власних і позикових коштів для реалізації інноваційного проекту; - розрахунок рівня прибутковості підприємства; - аналіз показників оцінки економічної ефективності інноваційних проектів	інвестування для активізації та успішної подальшої інноваційної діяльності
матеріально-технічні (MT_p)	- показники використання основних виробничих фондів (загально річна вартість, фондовіддача, фондомісткість, фондоозброєність, рентабельність); - показники ефективності стану та відтворення матеріально-технічної бази (узагальнюючі, технічного стану, часткові)	забезпечення матеріально-технічними ресурсами інноваційної діяльності, регулювання обсягів запасів відповідно до потреб, облік, контроль і їх планування.
інтелектуальні (IH_p)	кадрова складова за показниками: - структурний розподіл персоналу видами діяльності; - за кваліфікаційними групами; - за показниками загальної чисельності працівників, зайнятих в науково-дослідних і дослідно-конструкторських роботах; - аналізу професійної підготовки за ступенем кваліфікації кадрів, здатних постійно вдосконалюватися, працювати творчо, генерувати і впроваджувати інноваційні ідеї [14].	отримання інтелектуального потенціалу для формування управлінських компетенцій, які на основі обраних бізнес-процесів забезпечують інноваційну діяльність
інформаційні ($IH\Phi_p$)	власні джерела: - наявність власної науково-технічної інформації; - комерційна інформація; - економічна інформація; - технічна документація. зовнішні джерела (інформація про існуючу НДР у галузі): - технічні новинки і тенденції розвитку; - існуючі розробки та патенти; - нові технології та винаходи тощо	інформаційна підтримка інноваційної діяльності підприємства

Продовження таблиці 1

1	2	3
$T = \{M_T, E_P, A_P, L_P, K_P, PR_n\}$		
енергозабезпечення (E_P)	– трудові ресурси, в тому числі інтелектуальні; – обладнання, виробниче оснащення, технології тощо; – матеріали, сировина, паливо тощо; – фінансові ресурси; інформаційні ресурси; виробничі площі, лабораторії, випробувальні комплекси тощо; – транспортні засоби Усі ресурси, які можливо використати для розроблення та реалізації інновацій з метою зменшення споживання енергії [15].	підвищення ініціативності в енергозбереженні, та відповідність її світовим стандартам
автоматизація процесів виробництва та адміністративних робочих місць (A_P)	використання інтегрованої автоматизованої системи управління (АСУ) в таких напрямках: - організаційна інтеграція; - функціональна інтеграція; - інформаційна інтеграція; - програмна інтеграція; - економічна інтеграція; - технічна інтеграція	забезпечення успішного виконання функціональних завдань управління: організаційного управління окремими технологічними процесами, автоматизованого проектування конструкцій і технологій виготовлення нових виробів тощо.
логістика (L_P)	– формування гнучкої виробничої програми; – проектування транспортно-складської придатності товару; – управління запасами; – формування дистрибуційної мережі; – логістичне забезпечення процесів виробництва; – доставка продукції; – організація після продажного обслуговування і т.д.	управління транспортною, складською системами, системою внутрішнього матеріального забезпечення, дистрибуційною мережею та системою руху товарів у відповідності до бізнес-процесів підприємства
комунікації (K_P)	- коефіцієнт повноти інформації, який знаходиться як відношення обсягу інформації, що є в розпорядженні особи, яка приймає рішення (ОПР), до обсягу інформації, необхідної для ухвалення обґрунтованого рішення; - коефіцієнт точності інформації, який розраховується як відношення обсягу релевантної інформації до загального обсягу наявної в розпорядженні ОПР інформації; - коефіцієнт суперечливості інформації, який знаходиться як відношення кількості незалежних свідчень на користь ухвалення рішення до загальної кількості незалежних свідчень у сумарному обсязі релевантної інформації [13]	забезпечення якісного, продуктивного і довгострокового співробітництва, прагнення до зближення цілей, покращення відносин між партнерами, сприяння створенню позитивного іміджу і репутації; повинні формуватися на засадах системної організації, концентрації та інтеграції інформаційних ресурсів згідно з потребами наукових досліджень
продуктивність праці (PR_n).	відношення створеної продукції і наданих послуг, здійснюваних сукупною системою виробництва та обслуговування, до здійснених на це витрат [13]	індикатор результативності всієї господарської системи. Є передумовою стабільної позиції на обраному сегменті ринку.

Продовження таблиці 1

1	2	3
	$R = \{P_n; P_{\text{проп}}; S_n; Re_{\text{ін}}; O_n; D_c; E_{\text{рекл}}; P_{\text{зб}}\}$	
величини попиту і пропозицій ($P_n, P_{\text{проп}}$)	визначення цінних і нецінних чинників, що впливають на попит продукції; – визначення обсягу ринкового попиту; – встановлення кількості потенційних покупців на ринку; – визначення загальної потреби в конкретному товарі; – оцінка можливість придбання товару; – визначення ціни і кількості пропонованої продукції; – встановлення часу реалізації продукції на ринку; – визначення каналів реалізації і ринків збуту продукції; – аналіз рівня цін на комплементарний товар (у разі наявності); – показники ринкової віддачі активів; – частки підприємства на ринку інновацій; – рентабельності реалізації інноваційної продукції	відображення відповідності інноваційних розробок потребам (включаючи перспективні) та запитам споживачів
інтенсивність новинок (S_n)	визначається новизною його концепції і технології для його реалізації. Чим вище ступінь новизни концепції і технології, тим вище інтенсивність нововведення і пов'язаний з ним ризик.	визначення рівня новизни продукції, технології або послуги
рентабельність інноваційної продукції ($Re_{\text{ін}}$)	– рентабельність товарообігу; – рентабельність товарообігу інноваційної продукції та товарів	відображення ефективності роботи підприємства, яке спрямоване на отримання прибутку у короткостроковій перспективі, а також якості управлінських рішень, що стосуються фінансової, операційної та інноваційної діяльності підприємства [16]
результати оцінки передпродажної підготовки (O_n)	кількісні характеристики виконаних робіт з пакування/розпакування, сортування, маркування, комплектування тощо	один з етапів реалізації товару, дозволяє підвищити швидкість його реалізації
доведення продукту до споживача (D_c)	– обсяг реалізації у різних каналах збуту; – можливість впливати на торговельні організації та споживачів при укладанні договорів; – оптимальність структури покупців з точки зору обсягу здійснюваних ними закупівель; – виконання умов договорів на постачання; – чисельний склад співробітників збутових служб і торгових агентів, рівень їх кваліфікації; – ефективність роботи каналів збуту (співвідношення обсягу реалізації з витратами зі створення та функціонування окремих каналів збуту); – використання інструментів прямого маркетингу тощо.	– один з етапів реалізації товару, дозволяє підвищити швидкість його реалізації; – показник прагнення підприємства до підвищення конкурентоспроможності за рахунок покращення своєї збутової діяльності

Продовження таблиці 1

1	2	3
ефективність рекламної діяльності ($E_{\text{рекл}}$)	відношення витрат на рекламну діяльність на кінець звітного періоду до витрат на рекламну діяльність на початок звітного періоду у відповідності до відносної зміни обсягу продажів: на початок та кінець звітного періоду [17]	зростання конкурентоспроможності за рахунок поліпшення рекламної діяльності
ритмічність збуту нової продукції (P_{36})	співвідношення обсягів реалізованої і товарної продукції за відповідний період часу. Чим ближче значення цього коефіцієнта до одиниці, і що стійкішою є така відповідність, то більш синхронною і ритмічною є діяльність виробничої і збутової підсистем підприємства	показник синхронності та ритмічності діяльності виробничої і збутової підсистем підприємства

Таблиця 2

Бізнес-індикатори інвестиційної діяльності

Група бізнес-індикаторів	Показники	Характеристики показників
1	2	3
ІНВ ₆ ={ C_r ; O_r ; T_r ; P_r ; NPV ; IRR ; ARR ; DPP ; I_n ; $MIRR$ }		
Група ризиків	стратегічні (C_r), операційні (O_r), технологічні (T_r), ринкові (P_r)	– помилка виконання – складність продукту – помилка в балансі – помилка розрахунку – ризик невірною документування / складання контракту та ін.; – ризик здатності підприємства підтримувати рівень доходу на вкладений капітал; – прорахунків у плануванні; – прорахунки організації виробництва; – прорахунки маркетинговій стратегії та реалізації послуг; – ризик техногенних аварій (причини: форс-мажорні обставини, фізичне зношення обладнання, невідповідність обладнання технологіям, що застосовуються, порушення технологій); – ризик росту собівартості виробництва продукції; – ризик випуску неякісної продукції; – ризик росту витрат на охорону праці та природоохоронну діяльність
показники оцінювання ефективності інноваційних проектів	чиста приведена вартість (NPV),	$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{ЧГП_t}{(1+r)^n} - IB,$ де: ЧГП – чисті грошові потоки на t-му році розрахунку; r – ставка дисконту; IB – інвестиційні витрати; t – конкретний рік реалізації проекту; n – тривалість проекту в роках

Продовження таблиці 2

1	2	3
	внутрішня норма доходності (IRR)	$IRR = i_1 + \frac{NPV_{r_1}(r_2 - r_1)}{NPV_{r_1} - NPV_{r_2}},$ де: r_1 – це ставка, за якою значення NPV_{r_1} є більшим за нуль; r_2 – це ставка, за якою значення NPV_{r_2} є меншим за нуль
	коефіцієнт рентабельності інвестицій (ARR)	$ARR = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{ЧГП_t}{IB}}{n},$ де: n – показник кількості років, протягом яких реалізується проект ЧГП – чисті грошові потоки, IB – інвестиційні витрати
	дискontований період окупності інвестиційного проекту (DPP _i),	$DPP_i = \frac{\sum_{t=0}^n IB \cdot x \cdot \frac{1}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^n ЧГП_t \cdot \frac{1}{(1+r)^t}},$ де: IB – інвестиції за період t; ЧГП – чистий грошовий потік, отриманий за період корисного використання інвестицій n – термін корисного використання інвестицій в роках
	індекс прибутковості (I_n)	показник зворотній дискontованому періоду окупності $I_n = 1/DPP_i$ Визначається відношенням дискontованого чистого грошового потоку до вартості інвестицій, вкладених у проект
	модифікована внутрішня ставка прибутковості (MIRR)	$MIRR = \sqrt[n]{\frac{\sum_{t=0}^n S_t \cdot \frac{(1+k)^{n-t}}{A_t}}{\sum_{t=0}^n \frac{A_t}{(1+k)^t}}} - 1$ де: A_t – грошові витрати в період t; S_t – грошові надходження в період t; k – вартість капіталу підприємства (необхідна ставка прибутковості проекту) n – тривалість проекту, років

ВИСНОВКИ.

У роботі проаналізований кредитно-фінансовий інструментарій підтримки розвитку інноваційної діяльності підприємництва в Україні. Серед факторів пропозиції спостерігається недостатній рівень конкуренції у банківському секторі, обережне ставлення до кредитування малих та середніх підприємств. Аналіз інвестиційних декларацій компаній з управління активами венчурних фондів в Україні дозволив констатувати, що переважна більшість таких інституціональних одиниць зорієнтовані на інвестування у

будівництво, торгівлю, готельний і туристичний бізнес, переробку сільгосппродукції, страхування, інформатизацію, але не у «хай-тек» технології. Саме це дозволило дійти висновку про те, що у цілому, реалізовані кредитно-фінансові інструменти стимулювання розвитку інноваційної діяльності в Україні не утворюють єдиної системи та не забезпечують належної підтримки. Встановлено, що пріоритетним завданням Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва України є створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього підприємництва, популяризація підприємницької культури та розвиток навчання підприємницьким навичкам. Тому у дослідженні вирішено завдання з визначення бізнес-індикаторів інноваційної діяльності підприємства та його інвестиційної складової. Запропонований перелік бізнес-індикаторів враховує цілі у забезпеченні інноваційного розвитку підприємства. Бізнес-індикатори кожної групи конкретизовано до відповідних бізнес-процесів підприємства, його цілей і наведено метод розрахунку. Перспективним напрямом подальших досліджень може бути розробка практичного інструментарію, який би враховував напрям комерційної діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. (2019). Урядовий портал. Вилучено з <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-sferi-innovacijnoi-diyalnosti-na-period-do-2030-roku>.
- [2] Національний банк України. (2019). Вилучено з <http://bank.gov.ua>.
- [3] Укрексімбанк спільно з ЄБРР започатковує нову кредитну програму в національній валюті на підтримку малих та середніх підприємств. (2018). Вилучено з <https://www.eximb.com/ukr/about/press/news/2018/12/26/1211/>
- [4] Балановська, Т. І., Гоголя, О. П. & Тужик К. Л. (2012). Особливості функціонування малого підприємництва в Україні. *Інноваційна економіка*. (8), 22 – 31.
- [5] Бутенко, О.П. & Опікунова, Н.В. Кредитно-фінансовий інструментарій підтримки розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Матеріали наукового круглого столу «Становлення та розвиток фінансів України»*. (с.13) Червень 12, 2019, Харків Україна: ХТЕІ КНТЕУ
- [6] Левицька, О. О. (2009). Аналіз витрат на інноваційну діяльність в Україні. Вилучено із http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/nvnu/ekonomika/2009_7/R4/Levytska.pdf.
- [7] Мельник, О. Г. (2009). Бізнес-індикатори в системі полікритеріальної діагностики діяльності підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. (657), 37–42. Вилучено із : <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/8311>
- [8] Пілявкоз, Т. М. (2012). Методологічні підходи щодо оцінювання інноваційного розвитку підприємства *Ефективна економіка*. Вилучено з <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1085>.
- [9] Кобрин, Л. Й. (2016). Діагностика факторів інноваційного розвитку підприємства. *Наукові записки*. (1), 152–157. Вилучено з http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21C

NR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nz_2016_1_20

- [10] Бутенко, О. П., Чупир, О. М., Опікунова, Н. В. & Сичова О. Є. Практичні аспекти створення творчої команди на будівельному підприємстві на засадах Lean Construction. *XV наук. – практ. міжн. конф. «Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика»* (с.38-41) 6-8 червня, 2019, Харків, Україна: ХДЗУТ
- [11] Андрєєва, Т. Є., Бутенко, О. П. & Опікунова, Н. В. (2017). Підвищення інвестиційної привабливості будівельних підприємств на засадах інноваційного управління. *Актуальні проблеми економіки* (5), (69-77) Вилучено з <http://eco-science.net/downloads.html>
- [12] Бутенко, О. П. & Опікунова, Н. В. Бізнес-індикатори інноваційного розвитку підприємства. *Міжнародна наукова інтернет-конференція. Стан та перспективи розвитку неvirобничої сфери економіки: регіональні особливості* 17 листопада, 2019, Харків, Україна: Вилучено з <http://conf.htei.org.ua/topics/authors/>
- [13] Маслак, О. І. & Квятковська, Л.А. (2010). Система показників оцінки інноваційного потенціалу промислового підприємства. *Ефективна економіка*. Вилучено з http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWLOAD=1&Image_file_name=PDF/efek_2010_9_10.pdf
- [14] Пермінова, С. О. (2017). Інтелектуальний потенціал в стратегії інноваційного розвитку сучасної організації. *Ефективна економіка*. Вилучено з <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5579>.
- [15] Гурняк, І. Г. & Юринець, З.В. (2015). Особливості формування стратегії інноваційного розвитку енергозбереження промислових підприємств. *Ефективна економіка*. Вилучено з <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3822>.
- [16] Кобилецький, В. Р. (2019). Рентабельність. Сутність та показники. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»* Вилучено з <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku/229-rentabelnist>
- [17] Квятковська, Л. А. (2011). Механізм оцінки маркетингової стратегії. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. Вилучено з http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2011_4_2_98_104.pdf.

